מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות מאפיינים של מידע כוזב ודרכי התגוננות מפניו
- להבין מדוע דמוקרטיה תלויה במידע מהימן ובשיח מכבד
- לתרגל שמות פעולה ומשקליהם בהקשר אזרחי

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנת הנקרא

- 1. א – ידיעה על יצורים על הירח
- 2. ב – שהיא הייתה בדיה
- 3. א – כי הוא מתפשט מהר יותר ברשת
- 4. א – עוצרים, בודקים, מחליטים
- 5. א – להתמודד עם הטיעון ולא להשמיץ את האדם

חלק ב' – נכון או לא נכון

- 1. נכון – הטקסט מציין שרגש חזק גורם לשיתוף מהיר בלי חשיבה
- 2. לא נכון – צריך לבדוק אם מקורות מהימנים נוספים מדווחים על כך
- 3. לא נכון – שיח מכבד פירושו להתמודד עם הטיעון עצמו
- 4. נכון – החלטות הציבור מבוססות על המידע שהם מקבלים
- 5. לא נכון – הטקסט מביא דוגמה מ-1835, לפני האינטרנט

חלק ג' – השלמת מילים - לשון ואוצר מילים

- 1. צבע
- 2. שתף
- 3. בדיקה
- 4. שיתוף
- 5. מידע כוזב

חלק ד' – התאמת מושגים

- 1 – ד (סיפור שהומצא ואינו אמת)
- 2 – ה (שאפשר לסמוך עליו)
- 3 – ב (לקלקל, להפריע לפעולה תקינה)
- 4 – א (לדבר רע על אדם כדי לפגוע בשמו)
- 5 – ג (מי שתפקידם לבדוק מה עובר ומה נעצר)

חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

- 1. כשאנחנו משתפים מידע, אנחנו בעצם מחליטים מה מגיע לאחרים, כמו עורך בעיתון
- 2. לנצח פירושו להשתיק את הצד השני; ויכוח טוב גורם לשני הצדדים להבין יותר טוב
- 3. בפסקה 5 - הטענה שהאחריות היא רק של התקשורת; ההפרכה: כל אחד משתף ולכן גם אחראי

חלק ו' – כתיבת טיעון

- 1. פתיחה ברורה המציגה עמדה, שימוש במילת טיעון כמו 'לטענתי' או 'ראשית', חיבור לנושא הדמוקרטיה
- 2. כללים קצרים וברורים, מתייחסים לתקיפת רעיונות ולא אנשים, לבדיקת מידע לפני שיתוף

כרטיס יציאה – מה לחפש

- עוצרים, בודקים, מחליטים
- תקיפת רעיון = בחינת הטיעון; תקיפת אדם = השמצה אישית
- תשובה המקשרת בין מידע נכון להחלטה חופשית ומושכלת של אזרחים

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בשאלת הכיתה על סרטון קצר ולקשר אותה ישירות לשאלת ההצבעה
- כדאי להדגים תרגיל 'עוצרים-בודקים-מחליטים' על כותרת מומצאת לפני העבודה העצמאית
- בחלק הלשון מומלץ לכתוב על הלוח כמה שמות פעולה נוספים מהנושא כדי לחזק את ההכללה

דף תרגול: בין עובדה לבדיה - מידע כוזב ושיח מכבד

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

המאמר עוסק בחשיבה ביקורתית ובזיהוי מידע כוזב, ומסביר מדוע שיח מכבד ובדיקת עובדות הם תנאי הכרחי לדמוקרטיה בריאה.

1 חלק א' – הבנת הנקרא

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה פורסם בעיתון בניו יורק ב-1835?

א) ידיעה על יצורים על הירח ב) ידיעה על יבשת חדשה ג) ידיעה על מלחמה ד) ידיעה על מגיפה

2. מה התברר בסוף לגבי הידיעה על הירח?

א) שהיא אמת מדעית ב) שהיא הייתה בדיה ג) שהאסטרונום זכה בפרס ד) שהעיתון נסגר מיד

3. למה, לפי הטקסט, מידע כוזב מסוכן במיוחד היום?

א) כי הוא מתפשט מהר יותר ברשת ב) כי אין היום עיתונים בכלל ג) כי אין חוקים נגדו

ד) כי אנשים לא יודעים לקרוא

4. מהם שלושת הצעדים להתגוננות מפני מידע כוזב?

א) עוצרים, בודקים, מחליטים ב) קוראים, מוחקים, משתפים ג) צוחקים, מתעלמים, שוכחים

ד) מאמינים, משתפים, שוכחים

5. מה פירוש "שיח מכבד" לפי הטקסט?

א) להתמודד עם הטיעון ולא להשמיץ את האדם ב) להסכים תמיד עם הצד השני

ג) להימנע מוויכוחים לגמרי ד) לדבר בקול רם כדי לנצח

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מידע כוזב מנסה לעורר רגש חזק כדי שנשתף אותו מהר	☐	☐
2	לפי הטקסט, מספיק לבדוק מקור אחד כדי לדעת שהמידע אמין	☐	☐
3	שיח מכבד פירושו לתקוף את האדם שאמר את הדברים	☐	☐
4	דמוקרטיה תלויה במידע מהימן כדי שאזרחים יוכלו להחליט נכון	☐	☐
5	לפי הטקסט, מידע כוזב הוא תופעה שהחלה רק עם האינטרנט	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים - לשון ואוצר מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. השורש של המילה "הצבעה" הוא _____

2. השורש של המילה "השתתפות" הוא _____

3. שם הפעולה מהפועל "לבדוק" הוא _____

4. שם הפעולה מהפועל "לשתף" הוא _____

5. מידע שקרי שלעיתים נועד להטעות נקרא בטקסט _____

4 חלק ד' – התאמת מושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. בדיה	____	**א.** לדבר רע על אדם כדי לפגוע בשמו
2. מהימן	____	**ב.** לקלקל, להפריע לפעולה תקינה
3. לשבש	____	**ג.** מי שתפקידם לבדוק מה עובר ומה נעצר
4. להשמיץ	____	**ד.** סיפור שהומצא ואינו אמת
5. שומרי סף	____	**ה.** שאפשר לסמוך עליו

5 חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

ענו בקצרה.

1. הסבירו את הביטוי "כל שיתוף שלנו הופך אותנו לעורכים קטנים"

2. מה ההבדל בין "לנצח בוויכוח" לבין "ויכוח טוב" לפי הטקסט?

3. זהו פסקה שבה מוצגת טענה נגדית, ותארו כיצד הכותב מפריך אותה

6 חלק ו' – כתיבת טיעון

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו פתיחה לפסקת טיעון בנושא "חשיבה ביקורתית היא חובה אזרחית" הכוללת טענה מרכזית ונימוק אחד

2. נסחו שלושה כללים לאמנת שיח מכבד לקבוצת כיתה ברשת

כרטיס יציאה

מהם שלושת הצעדים להתגוננות מפני מידע כוזב?

מה ההבדל בין לתקוף רעיון לבין לתקוף אדם?

כתבו משפט אחד שמסביר מדוע דמוקרטיה זקוקה למידע מהימן

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀